Fundusze Europejskie Wiedza Edukacja Rozwój
Rzeczpospolita Polska
INFOdoradca+
Unia Europejska Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista ochrony środowiska

(213303)

Specjaliści do spraw ochrony środowiska

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista ochrony środowiska

(213303)

Specjaliści do spraw ochrony środowiska

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:
- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Specjalista ochrony środowiska (213303)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [18]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/pl/charakter-ziemia-trwałość-liść-3289812 [dostęp: 10.07.2018].

Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB
26-600 Radom, ul. K. Pułaskiego 6/10, tel. centr. (048) 364-42-41, fax (048) 364-47-65
e-mail: instytut@itee.radom.pl http://www.itee.radom.pl

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU ... 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) ... 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu ... 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD ... 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący ... 3
2. OPIS ZAWODU ... 4
2.1. Synteza zawodu ... 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania ... 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) ... 6
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne ... 7
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie ... 9
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji ... 9
2.7. Zawody pokrewne ... 10
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE ... 10
3.1. Zadania zawodowe ... 10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Zapewnienie jednostce organizacyjnej zgodności prawnej z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska ... 11
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Identyfikowanie, nadzorowanie oraz redukowanie negatywnych oddziaływań środowiskowych związanych z prowadzoną działalnością i produktami ... 12
3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Komunikowanie kwestii środowiskowych różnym grupom interesariuszy ... 13
3.5. Kompetencje społeczne ... 14
3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu ... 15
3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji ... 15
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO ... 15
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie ... 15
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu ... 17
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów ... 18
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie ... 18
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) ... 19
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE ... 19
7. SŁOWNIK POJĘĆ ... 21
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) ... 21
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) ... 23

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Specjalista ochrony środowiska 213303

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Ekspert z zakresu ochrony środowiska.
- Inspektor ds. ochrony środowiska.
- Kierownik ds. ochrony środowiska.
- Pracownik ochrony środowiska.
- Pełnomocnik ds. ochrony środowiska.
- Pracownik ds. systemu zarządzania środowiskiem.
- Specjalista ds. ochrony środowiska.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2133 Environmental protection professionals.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe), źródeł internetowych oraz wyników badań i analiz prowadzonych w projekcie SPO RZL (2006–2007) „Opracowanie i upowszechnianie krajowych standardów kwalifikacji zawodowych”,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w maju 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Michał Jan Cichy – Stowarzyszenie „Polski Ruch Czystszej Produkcji”, Katowice.
- Joanna Jakubowska-Wójcik – Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, Warszawa.
- Jolanta Religa – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Jarosław Sitek – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Marek Krzemiński – Prywatna Wyższa Szkoła Ochrony Środowiska, Radom.
- Paweł Religa – Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego, Radom.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Hanna Marliere – Polska Izba Gospodarki Odpadami, Warszawa.
- Małgorzata Mickiewicz – Związek Pracodawców Polskich Parków Narodowych, Izabelin.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Specjalista ochrony środowiska realizuje powierzone mu przez zatrudniającą go instytucję zadania związane z zapewnieniem zgodności jej działań z wymaganiami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska. Specjalista pomaga wytyczać cele i realizować zadania dotyczące ochrony środowiska, opiniuje wpływ na środowisko nowych inwestycji, określa koszty planowanych zmian, uczestniczy w kontrolach środowiskowych[8] prowadzonych przez organy zewnętrzne.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Specjalista ochrony środowiska zajmuje się identyfikacją oraz nadzorowaniem oddziaływań na środowisko przez różne instytucje. Celem pracy specjalisty jest minimalizowanie ich negatywnego wpływu na środowisko. Zapewnia funkcjonowanie tych instytucji w sposób zgodny z wymaganiami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska, w tym posiadanie przez nie niezbędnych pozwoleń, decyzji, umów itp. Odpowiada za realizację wymaganej przez prawo sprawozdawczości w zakresie ochrony środowiska. Inicjuje podejmowanie działań zmierzających do ograniczania oddziaływania instytucji, przedsiębiorstwa na środowisko, wnioskuje do władz jednostki o podejmowanie działań doskonalących. Propaguje w miejscu pracy zasady prawidłowego, bezpiecznego dla środowiska funkcjonowania procesów.

Całość obowiązków może wykonywać osobiście, może także współpracować z instytucjami zewnętrznymi, którym została zlecona część obowiązków środowiskowych, koordynując wszystkie prace dotyczące ochrony środowiska w danej jednostce organizacyjnej.

Efektem pracy specjalisty ochrony środowiska jest zapewnienie użytkowania środowiska przez instytucję zgodnie z wymaganiami prawnymi dotyczącymi ochrony środowiska.

WAŻNE:
W zależności od specyfiki danej instytucji, do obowiązków **specjalisty ochrony środowiska** może należeć także nadzór nad laboratorium zakładowym.
Specjalista ochrony środowiska wykonuje pracę zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi. Powinien na bieżąco monitorować zmiany przepisów prawnych z obszaru ochrony środowiska oraz uzupełniać wiedzę z tego zakresu.

Sposoby wykonywania pracy

Praca w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** obejmuje między innymi:

- bieżące monitorowanie zmian przepisów dotyczących ochrony środowiska pod kątem danej instytucji,
- kontrolowanie przestrzegania przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska w instytucji oraz – jeśli zachodzi taka potrzeba – dostosowywanie jej działań do obowiązujących wymagań prawnych,
- uzyskiwanie wymaganych prawnie dla danej instytucji: decyzji, pozwoleń, zezwoleń, przekazywanie zgłoszeń i innych wymaganych prawnie dokumentów oraz ich aktualizacja lub – w przypadku zlecania tych czynności na zewnątrz – gromadzenie i opracowywanie materiałów potrzebnych do ich wykonania,
- inicjowanie zmian w procesach produkcyjnych i operacyjnych poprzez wskazywanie najlepszych dostępnych technologii pozwalających na minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko,
- prowadzenie wymaganej przez prawo dokumentacji (np. obowiązkowych ewidencji odpadowych, emisyjnych związanych z opakowaniami, bateriami, akumulatorami, sprzętem elektrycznym i elektronicznym oraz gospodarki wodno-ściekowej), wynikających z przepisów dotyczących ochrony środowiska, a w przypadku powierzania pewnych czynności podmiotom zewnętrznym (np. umowa z organizacją odzysku[11] opakowań, sprzętu elektrycznego, baterii i akumulatorów) nadzorowanie terminowości i rzetelności wykonania ww. prac,
- sporządzanie wymaganej sprawozdawczości oraz – gdy jest to wymagane prawnie – przesyłanie do odpowiednich organów, w wymaganej formie (np. wydruk sprawozdania lub wypełnienie formularza w internetowej bazie danych),
- współpracę z poszczególnymi działami danej instytucji w zakresie realizowania jej celów i zadań dotyczących ochrony środowiska (realizacji polityki środowiskowej),
- identyfikowanie oraz nadzorowanie aspektów środowiskowych[1] związanych z działalnością prowadzoną przez daną instytucję;
- organizowanie działań związanych z eksploatacją i kontrolą instalacji[5] w zakresie ochrony środowiska w sposób zgodny z zadaniami i przepisami BHP oraz ppoż.,
- identyfikowanie potencjalnych zagrożeń środowiskowych oraz przygotowywanie instrukcji postępowania na wypadek awarii środowiskowej[3],
- sporządzanie planów działań środowiskowych,
- opiniowanie planowanych w danej jednostce organizacyjnej zmian i inwestycji (instalacje, budowle, zmiany technologiczne itp.) pod kątem ich potencjalnego wpływu na środowisko[18],
- określanie kosztów środowiskowych funkcjonowania instytucji/przedsiębiorstwa, np. dotyczących zmian doskonalących (w tym nowych inwestycji) lub dostosowawczych (np. do zmian przepisów prawnych),
- szkolenie pracowników w zakresie wymagań ochrony środowiska dotyczących danej instytucji, w tym nowych pracowników (szkolenia wstępne). Jeśli takie szkolenia są, częściowo lub całkowicie, realizowane przez inny dział lub zlecane na zewnątrz – współpraca w zakresie określenia potrzeb szkoleniowych i celów takich szkoleń. Zalecane są również inne działania mające na celu edukowanie załogi (rozmowy, spotkania itp.),
- uczestniczenie w mediacjach i negocjacjach związanych z ewentualnymi konfliktami dotyczącymi wpływu na środowisko danej instytucji i/lub planowanych przez nią działań,
- uczestniczenie w kontrolach prowadzonych przez zewnętrzne organy kontrolne, udzielanie wyjaśnień oraz realizowanie ewentualnych zaleceń pokontrolnych.

WAŻNE:
Zakres prac **specjalisty ochrony środowiska** może być bardzo różny w zależności od profilu działalności zatrudniającej go instytucji – jej wielkości, procesów, zakresu obowiązków środowiskowych – w tym wykonywanych przez firmę oraz zlecanych na zewnątrz.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2 3.3 i 3.4. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Praca w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** może być wykonywana w pomieszczeniach biurowych, halach produkcyjnych, pomieszczeniach magazynowych, laboratoriach i na wolnym powietrzu.
Specjalista ochrony środowiska może być zatrudniony w:
- przedsiębiorstwach produkcyjnych,
- przedsiębiorstwach usługowych,
- jednostkach administracji państwowej,
- organizacjach pozarządowych,
- jednostkach badawczych, rozwojowych, naukowych, laboratoriach itp.,
- instytucjach monitorujących środowisko oraz instytucjach doradczych,
- jednostkach zajmujących się doradztwem i usługami środowiskowymi, w tym outsourcingiem środowiskowym[12].

WAŻNE:
Specjalista ochrony środowiska może być zatrudniony w przedsiębiorstwie produkcyjnym niemal każdej branży.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Specjalista ochrony środowiska wykorzystuje przy realizacji zadań m.in.:
- komputer lub urządzenie mobilne z typowym oprogramowaniem umożliwiającym:
  - przygotowywanie sprawozdań, prowadzenie ewidencji, zbieranie materiałów niezbędnych do planowania i przygotowania pracy,
  - przeglądanie zasobów internetu, wysyłanie i odbieranie poczty elektronicznej,
  - korzystanie z komunikatorów pozwalających na prowadzenie rozmów on-line,
- urządzenia peryferyjne takie jak drukarka, skaner, faks,
- aparat fotograficzny lub urządzenie mobilne z wbudowanym aparatem fotograficznym itp.,
- aparaturę specjalistyczną jak urządzenia pomiarowe itp.

Organizacja pracy

Specjalista ochrony środowiska, w zależności od miejsca pracy (w tym liczby zatrudnionych osób), może pracować indywidualnie lub zespołowo. Osoby w tym zawodzie zwykle pracują w systemie jednozmianowym (rzadziej w dwuzmianowym), w stałych godzinach pracy. Jeżeli praca wykonywana jest na zlecenie (np. w ramach własnej działalności gospodarczej), to godziny pracy mogą być uzależnione od potrzeb instytucji zlecającej. Specjalista ochrony środowiska zwykle samodzielnie organizuje własną pracę.

W praktyce, obowiązki osób odpowiedzialnych za zagadnienia ochrony środowiska często łączone są z innymi funkcjami (szczególnie w małych i średnich przedsiębiorstwach).

WAŻNE:
Ponieważ zakres prac **specjalisty ochrony środowiska** jest zwykle szeroki (nawet w niewielkim przedsiębiorstwie), należy rozważyć, czy łączenie funkcji dotyczących ochrony środowiska z innym

stanowiskiem jest celowe. Wynikająca z takiego rozwiązania pozorna oszczędność powodować może nadmierne obciążanie pracownika obowiązkami, a firmę może narazić na straty (kary w przypadku niewłaściwego wypełniania obowiązków środowiskowych lub pominięcia niektórych obowiązków). Wymaga też zapewnienia pracownikowi dodatkowych szkoleń.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Specjalista ochrony środowiska narażony jest na typowe zagrożenia związane z pracą biurową przy monitorze komputera (pogorszenie wzroku, obciążenia kręgosłupa), jak również typowe zagrożenia związane z poruszaniem się po budynkach (np. poślizgnięcie na mokrej powierzchni – możliwość stłuczenia, złamania – itp.)

W halach produkcyjnych, pomieszczeniach magazynowych, laboratoriach specjalista ochrony środowiska narażony jest na zagrożenia charakterystyczne dla danej instytucji. Mogą to być np.:
- hałas,
- emisje,
- wysokie lub niskie temperatury,
- promieniowanie,
- działanie chemicznych substancji niebezpiecznych,
- zagrożenie wybuchem,
- odory,
- czynniki biologiczne,
- maszyny i urządzenia w ruchu itp.

Z kolei zagrożenia wynikające z konieczności podróżowania to np.:
- wypadki komunikacyjne,
- hałas,
- wibracje,
- emisja spalin.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **specjalista ochrony środowiska** ważne są:

<u>w kategorii wymagań fizycznych</u>
- sprawność układu mięśniowo-szkieletowego,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność zmysłu węchu,
- sprawność zmysłu dotyku,
- sprawność narządów równowagi;

<u>w kategorii sprawności sensomotorycznych</u>
- koordynacja wzrokowo-ruchowea,
- ostrość wzroku i słuchu,
- zręczność rąk i palców,
- rozróżnianie barw,
- powonienie,
- czucie dotykowe,
- zmysł równowagi,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności
- uzdolnienia organizacyjne,
- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- rozumowanie logiczne,
- wyobraźnia przestrzenna,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- współdziałanie i współpraca w zespole,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- zdolność przekonywania,
- łatwość wypowiadania się w mowie i w piśmie;

w kategorii cech osobowościowych
- samodzielność,
- wysoka samodyscyplina,
- samokontrola,
- gotowość do współdziałania,
- gotowość do prezentowania wyników swojej pracy,
- komunikatywność,
- odpowiedzialność proekologiczna,
- odporność emocjonalna,
- odporność na działanie pod presją czasu,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- wysoka kultura osobista,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz do dzielenia się wiedzą,
- gotowość do wprowadzania zmian,
- zainteresowania naukowe,
- radzenie sobie ze stresem,
- kontrolowanie własnych emocji,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych warunkach środowiskowych (np. różnice temperatur, odory itp.),
- rzetelność oraz dokładność.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.5. Kompetencje społeczne; 3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Ze względu na charakter i zakres obowiązków praca w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** związana jest z przemieszczaniem (biuro/laboratorium, hale produkcyjne, pomieszczenia magazynowe). Wymagany jest dobry wzrok, słuch, powonienie, sprawność zmysłu dotyku. Nie ma istotnych przeszkód, aby zawód ten był wykonywany przez osoby z niepełnosprawnością z wyłączeniem upośledzenia umysłowego i niektórych chorób psychicznych.

W zależności od instytucji, w której będzie pracował specjalista ochrony środowiska, istotne znaczenie mogą mieć również:
- sprawność układu mięśniowo-szkieletowego,
- sprawność układu oddechowego,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,

- ostrość wzroku i słuchu,
- powonienie,
- alergie na niektóre substancje występujące w danej instytucji.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** preferowane jest wykształcenie wyższe. Wystarczające może być wykształcenie średnie poparte minimum 5-letnim stażem pracy w jednostce organizacyjnej zajmującej się ochroną środowiska (np. w dziale odpowiedzialnym za ochronę środowiska w przedsiębiorstwie). Zdecydowanie preferowane są studia kierunkowe co najmniej I stopnia i studia podyplomowe dotyczące ochrony środowiska lub dziedzin pokrewnych (np. inżynierii środowiska, ekologii itp.).

Na rynku pracy funkcjonują także osoby zatrudnione w zawodzie specjalista ochrony środowiska, które nie mają wykształcenia kierunkowego, ale zdobyły brakujące kompetencje na dodatkowych kursach i/lub szkoleniach.

WAŻNE:
U niektórych pracodawców wskazane może okazać się wykształcenie chemiczne, w szczególności, jeśli praca **specjalisty ochrony środowiska** będzie łączona z pracą w laboratorium lub gdy firma wytwarza substancje chemiczne albo ich mieszaniny.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Kwalifikacje potrzebne do podjęcia pracy w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** potwierdzane są dyplomem ukończenia studiów kierunkowych co najmniej I stopnia. Dodatkowym atutem jest ukończenie szkoleń związanych tematycznie z obszarem działalności konkretnej instytucji zatrudniającej specjalistę.

WAŻNE:
Kompetencje zdobyte w toku edukacji formalnej (na studiach) mogą wymagać uzupełnienia o umiejętności praktyczne, wiedzę dotyczącą nowych i często zmieniających się przepisów prawnych lub specyfiki danej instytucji, w której ma podjąć pracę **specjalista ochrony środowiska**. Jak wspomniano już powyżej, powierzanie funkcji specjalisty ochrony środowiska osobie zatrudnionej już na innym stanowisku, w szczególności niezwiązanym ze środowiskiem (np. łączenie stanowisk pracy), może skutkować koniecznością delegowania pracownika na dodatkowe szkolenia.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **specjalista ochrony środowiska** brak jest jednej ustalonej ścieżki awansu zawodowego. Posiadając kilkuletnie doświadczenie, specjalista ochrony środowiska może zajmować takie

stanowiska jak: kierownik działu ochrony środowiska, pełnomocnik ds. systemu zarządzania środowiskowego[16].

Specjalista ochrony środowiska może rozwijać swoje kompetencje w kierunku zarządzania środowiskowego[19], w tym niesformalizowanych lub sformalizowanych systemów zarządzania środowiskowego, a także prowadzenia audytów środowiskowych[2] wewnętrznych, a w dalszej kolejności również zewnętrznych (np. jako pracownik jednostki certyfikującej takie systemy lub ekspert/rzeczoznawca ds. czystszej produkcji).

Specjalista ochrony środowiska może również rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez podejmowanie kształcenia i/lub szkolenia w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Potwierdzeniem kompetencji w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** są dyplomy ukończenia studiów (I stopnia, II stopnia lub studiów podyplomowych) dotyczących ochrony środowiska lub dziedzin pokrewnych.

Certyfikaty, zaświadczenia, dyplomy potwierdzające kompetencje zdobywane w toku edukacji pozaformalnej (np. ukończenie kursu na specjalistę ochrony środowiska) i uczenia się nieformalnego wydawane są przez różnego rodzaju instytucje, np. organizacje lub stowarzyszenia branżowe, firmy szkoleniowe.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Audytor środowiskowy	213301
Ekolog	213302
Edukator ekologiczny	325501
Inspektor ochrony środowiska	325504
Strażnik ochrony przyrody / środowiska	325507

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

Z1 Realizowanie w jednostce organizacyjnej, na bieżąco, wymagań dotyczących ochrony środowiska (prawnych oraz innych – wynikających z norm, umów z kontrahentami itp.).
Z2 Monitorowanie zmian wymagań prawnych dotyczących ochrony środowiska.
Z3 Dostosowywanie jednostki organizacyjnej do wymagań dotyczących ochrony środowiska.
Z4 Identyfikowanie obecnych i potencjalnych oddziaływań oraz wpływów działań danej jednostki organizacyjnej na środowisko.
Z5 Doskonalenie ustawiczne[4] w zakresie ograniczania negatywnych oddziaływań jednostki organizacyjnej na środowisko (wdrażanie działań naprawczych i profilaktycznych).
Z6 Prowadzenie szkoleń środowiskowych dla pracowników.

Z7 Uczestniczenie w mediacjach i negocjacjach związanych z ewentualnymi konfliktami dotyczącymi wpływu na środowisko danej jednostki organizacyjnej i/lub planowanych przez nią działań.
Z8 Prezentowanie informacji o kwestiach środowiskowych związanych z daną jednostką organizacyjną.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Zapewnienie jednostce organizacyjnej zgodności prawnej z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska

Kompetencja zawodowa Kz1: Zapewnienie jednostce organizacyjnej zgodności prawnej z przepisami dotyczącymi ochrony środowiska obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Realizowanie w jednostce organizacyjnej, na bieżąco, wymagań dotyczących ochrony środowiska (prawnych oraz innych – wynikających z norm, umów z kontrahentami itp.)	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Przepisy dotyczące ochrony środowiska (ustawy, dyrektywy, normy) obowiązujące daną instytucję; • Rodzaje ewidencji, sprawozdań wymaganych od instytucji; • Terminowość sprawozdawczości.	• Identyfikować wymagania prawne dotyczące danej instytucji oraz wynikające z nich decyzje, pozwolenia, zezwolenia, zgłoszenia, ewidencje, sprawozdania i inne wymagane dokumentacje; • Analizować dokumentację dotyczącą ochrony środowiska (np. wymagane prawnie pozwolenia, sprawozdania, a także umowy z kontrahentami itp.); • Naliczać opłaty środowiskowe, w prawidłowy sposób prowadzić wymagane ewidencje, rejestry itp. we wskazanej w poszczególnych przypadkach formie, tj. tradycyjnej lub elektronicznej; • Opracowywać i przekazywać do właściwych organów oraz we właściwych terminach wymagane sprawozdania i inne wymagane prawnie dokumenty; • Uzyskiwać nowe konieczne pozwolenia po zakończeniu okresu obowiązywania poprzednich; • Koordynować terminowość i przeglądać wyniki prac w przypadku zlecania części przynależnych jego zawodowi obowiązków podmiotom zewnętrznym.

Z2 Monitorowanie zmian wymagań dotyczących ochrony środowiska	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Źródła bieżących aktów prawnych z zakresu ochrony środowiska; • Normy dotyczące zarządzania środowiskiem; • Informacje o najnowszych oraz planowanych zmianach prawnych.	• Prowadzić i aktualizować rejestr wymagań prawnych dotyczących danej jednostki organizacyjnej; • Wyszukiwać informacje dotyczące aktów i pojawiających się zmian prawnych; • Przekazywać informacje o zmianach prawnych i wynikających z nich konsekwencji kierownictwu jednostki organizacyjnej oraz pracownikom, których te zmiany dotyczą.

Z3 Dostosowywanie jednostki organizacyjnej do wymagań dotyczących ochrony środowiska	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Nowe przepisy prawne oraz najnowsze zmiany w przepisach i obowiązujących normach; • Zasady prowadzenia i możliwy przebieg kontroli środowiskowych; • Instytucje mogące kontrolować w zakresie ochrony środowiska oraz ramowy zakres ich uprawnień.	• Przygotowywać zmiany procedur pracy odpowiednio do zmieniających się przepisów; • Występować o uzyskanie wymaganych prawnie dokumentów, np. decyzje, pozwolenia, zezwolenia; • Sformułować i wysyłać wymagane zgłoszenia oraz sprawozdania; • Dokonywać obowiązkowych rejestracji jednostki organizacyjnej w internetowych bazach danych; • Uczestniczyć w kontrolach dotyczących zgodności z przepisami prawnymi ochrony środowiska, prowadzonych przez zewnętrzne organy kontrolne, udzielać wyjaśnień; • Wdrażać i realizować ewentualne zalecenia pokontrolne.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Identyfikowanie, nadzorowanie oraz redukowanie negatywnych oddziaływań środowiskowych związanych z prowadzoną działalnością i produktami

Kompetencja zawodowa Kz2: Identyfikowanie, nadzorowanie oraz redukowanie negatywnych oddziaływań środowiskowych związanych z prowadzoną działalnością i produktami obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Identyfikowanie obecnych i potencjalnych oddziaływań oraz wpływów działań danej jednostki organizacyjnej na środowisko	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Możliwe oddziaływania instytucji na środowisko (np. zużycie wody, zrzut ścieków, wytwarzanie odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych, różne rodzaje emisji, zużycie energii, hałas, wibracje, promieniowanie, odory itp.); • Potencjalne wpływy na środowisko, które mogą wywoływać poszczególne negatywne oddziaływania, w tym również w zakresie wpływu na ludzkie zdrowie; • Potencjalne konsekwencje awarii środowiskowych w danej instytucji.	• Identyfikować oddziaływania danej instytucji na środowisko; • Identyfikować potencjalne oddziaływania nowej inwestycji lub innej planowanej zmiany na środowisko; • Identyfikować potencjalne zagrożenia środowiskowe; • Opracowywać instrukcje postępowania na wypadek awarii środowiskowych. • Oszacować ilość/wielkość potencjalnych zagrożeń, jakie instytucja stwarza dla środowiska; • Przygotować, na bazie dotychczasowych wyników działalności instytucji, prognozy odnośnie do ilości/wielkości zagrożeń, jakie stwarza dla środowiska.

Z5 Doskonalenie ustawiczne funkcjonowania w zakresie ograniczana negatywnych oddziaływań jednostki organizacyjnej na środowisko (wdrażanie działań naprawczych i profilaktycznych)	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasadę ciągłego doskonalenia, ograniczania oddziaływań na środowisko; • Podstawowe zasady zarządzania środowiskowego (polityka środowiskowa[14], aspekty środowiskowe, cele, plany działań, ciągłe doskonalenie).	• Określać możliwości instytucji w zakresie doskonalenia kwestii środowiskowych (redukcji negatywnych oddziaływań na środowisko, zwiększania świadomości ekologicznej pracowników lub podwykonawców itp.); • Określać koszty związane z inwestycjami i innymi działaniami proekologicznymi lub identyfikować, opracowywać i dostarczać potrzebne do takiej analizy materiały dla działu finansowego lub jednostki zewnętrznej; • Sporządzać program działań środowiskowych rozumiany jako harmonogram realizacji zadań doskonalących kwestie środowiskowe i plany realizacji poszczególnych zadań; • Współpracować z poszczególnymi działami danej instytucji w zakresie realizowana jej celów i zadań dotyczących ochrony środowiska (realizacji polityki środowiskowej); • Sprawozdawać postępy prac władzom jednostki organizacyjnej.

3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Komunikowanie kwestii środowiskowych różnym grupom interesariuszy

Kompetencja zawodowa Kz3: Komunikowanie kwestii środowiskowych różnym grupom interesariuszy obejmuje zestaw zadań zawodowych Z6, Z7, Z8, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z6 Prowadzenie szkoleń środowiskowych dla pracowników	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zakres wiedzy niezbędnej dla szkolenia każdego nowego pracownika w zakresie podstaw ochrony środowiska, w szczególności nadzorowania oddziaływań występujących na jego stanowisku pracy, możliwych awarii oraz sposobów reagowania w przypadku ich wystąpienia; • Zakres wiedzy niezbędnej dla okresowego szkolenia pracowników w zakresie kwestii środowiskowych; • Podstawy dydaktyki, w tym metody realizacji zajęć dydaktycznych, z uwzględnieniem specyfiki kształcenia ludzi dorosłych.	• Identyfikować potrzeby w zakresie szkoleń środowiskowych; • Planować cel, zakres i program szkoleń z zakresu ochrony środowiska; • Opracowywać materiały szkoleniowe dla uczestników szkoleń; • Szkolić pracowników w zakresie wymagań ochrony środowiska dotyczących danej jednostki organizacyjnej, w tym pracowników nowych (szkolenia wstępne), z zastosowaniem zasad dydaktyki oraz pedagogiki osób dorosłych; • Współpracować z wykonawcą zewnętrznym w zakresie określenia potrzeb szkoleniowych i celów szkoleń dotyczących ochrony środowiska (w przypadku realizacji szkoleń przez inny dział lub podmiot zewnętrzny).

Z7 Uczestniczenie w mediacjach i negocjacjach związanych z ewentualnymi konfliktami dotyczącymi wpływu na środowisko danej jednostki organizacyjnej i/lub planowanych przez nią działań	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Potencjalny wpływ na środowisko wynikający z danej inwestycji; • Możliwe zastrzeżenia ze strony interesariuszy[7]; • Metody negocjacji i mediacji oraz możliwości ich zastosowania w rozwiązywaniu konfliktów; • Podstawy psychologii społecznej.	• Uzasadniać rzeczowo celowość wprowadzenia danej inwestycji, z uwzględnieniem poprawy stanu środowiska i zdrowia ludzi; • Prezentować publicznie wyniki analiz i opracowań dotyczących działań lub inwestycji będących przedmiotem sporu; • Stosować techniki negocjacji i mediacji na rzecz zażegnania konfliktów dotyczących wpływu na środowisko.

Z8 Prezentowanie informacji o kwestiach środowiskowych związanych z daną jednostką organizacyjną	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Istotę informacji uznawanych za publiczne, w związku z tym podlegające obowiązkowi ujawnienia; • Podstawy zarządzania środowiskowego; • Specyfikę danej firmy w odniesieniu do kwestii środowiskowych.	• Prezentować publicznie wyniki analiz i opracowań dotyczących kwestii środowiskowych związanych z daną jednostką; • Udzielać rzeczowych informacji m.in. na temat oddziaływań, skutków awarii, a także zakończonych, realizowanych i planowanych inwestycji oraz innych działań; • Przekazywać, w przystępny sposób, informacje o wynikach środowiskowych kierownictwu oraz pracownikom jednostki organizacyjnej.

3.5. Kompetencje społeczne

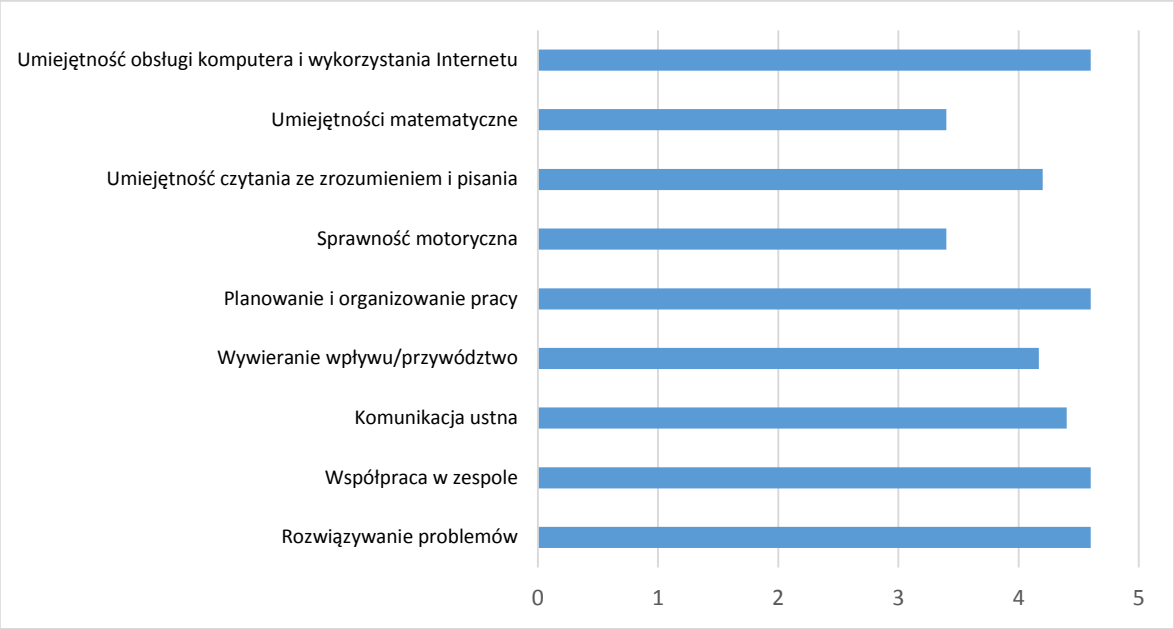
Pracownik w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki podejmowanych działań (emisje, odpady, narażenia pracowników i/lub mieszkańców).
- Podejmowania współpracy z innymi osobami, działami i instytucjami zewnętrznymi w kwestiach dotyczących ochrony środowiska.
- Funkcjonowania w zespole pracowniczym, komunikowania się, przekonywania – np. w relacjach z przełożonymi/zleceniodawcami, pracownikami danej jednostki organizacyjnej, kontrahentami, podwykonawcami, organami kontroli itp.
- Radzenia sobie ze stresem (np. w relacjach z przełożonymi/zleceniodawcami, pracownikami instytucji, organami kontroli itp.).
- Wykazywania empatii i asertywności pozwalającej na wspieranie procesów negocjacyjnych.
- Podnoszenia w sposób ciągły kompetencji zawodowych własnych oraz podległego personelu w kontekście zmian prawnych i nowych rozwiązań redukujących negatywne oddziaływania na środowisko.
- Kierowania się zasadami etyki zawodowej, w tym przestrzegania zasad uczciwości, rzetelności, poufności.

3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **specjalista ochrony środowiska**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **specjalista ochrony środowiska**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Specjalista ochrony środowiska może znaleźć pracę w wydziałach, działach, zespołach odpowiedzialnych za ochronę środowiska lub na odrębnym stanowisku, często łączonym z innymi funkcjami w danej instytucji. Jego potencjalne miejsca zatrudnienia to m.in:

- przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe, niezależnie od ich wielkości, branży czy formy własności,
- instytucje konsultingowe zajmujące się tematyką ochrony środowiska,
- jednostki administracji publicznej różnych szczebli:
  - ministerstwa,
  - dyrekcje ochrony środowiska,
  - urzędy marszałkowskie,
  - urzędy miast i gmin,
  - inspekcja ochrony środowiska,
  - instytucje naukowo-badawcze, np. zajmujące się nowymi rozwiązaniami technologicznymi zmniejszającymi oddziaływanie na środowisko[10].

Osoba, która ukończyła studia kierunkowe dotyczące ochrony środowiska, może także założyć własną firmę prowadzącą kompleksową obsługę innych podmiotów w zakresie ochrony środowiska (outsourcing środowiskowy) i/lub zajmującą się przygotowaniem:
- operatów wodnoprawnych[13],
- instrukcji gospodarowania wodą[6],
- studium/operatów emisji do atmosfery,
- wniosków o wydanie decyzji na wytwarzanie, przetwarzanie, transport odpadów,
- sprawozdawczości środowiskowej, np. dotyczącej opłat za korzystanie ze środowiska,
- ocen oddziaływania planowanych do realizacji inwestycji na środowisko[9],
- przeglądów środowiskowych[15],
- wniosków taryfowych[17] dotyczących zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

W praktyce zawód specjalista ochrony środowiska często łączony jest z innymi funkcjami (szczególnie w małych i średnich przedsiębiorstwach). Stąd w ofertach pracy pojawiają się m.in.:
- specjaliści ds. ochrony środowiska i BHP,
- pełnomocnicy ds. jakości, środowiska i BHP,
- specjaliści ds. ochrony środowiska i laboratorium.

Zawód specjalista ochrony środowiska często bywa łączony ze sformalizowanymi systemami zarządzania (np. system zarządzania środowiskowego, system zarządzania jakością, system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy). Bywa też łączony ze stanowiskami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, logistyki, zarządzania produkcją czy księgowością. Niektóre uczelnie przygotowują specjalizacje łączące w swojej tematyce kilka z tych obszarów, np. środowisko i BHP, co może zwiększać możliwości podjęcia zatrudnienia przez absolwentów.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]**:**
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/raporty-sprawozdania/rynek-pracy/zawody-deficytowe-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl

Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Wykształcenie potrzebne w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** umożliwiają uczelnie wyższe zarówno publiczne, jak i prywatne w ramach kształcenia formalnego.

Preferowane są studia kierunkowe co najmniej I stopnia oraz studia podyplomowe, dotyczące ochrony środowiska lub dziedzin pokrewnych (np. inżynierii środowiska, ekologii itp.).

Szkolenie

Na rynku dostępna jest bardzo szeroka oferta instytucji, które oferują szkolenia i kursy dotyczące wymagań i obowiązków nałożonych na użytkowników środowiska przez poszczególne ustawy z obszaru ochrony środowiska.

Przykładowe oferty szkolenia:
- Kompendium przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska.
- Gospodarka odpadami w przedsiębiorstwie.
- Opłaty za korzystanie ze środowiska.
- Gospodarka opakowaniami i odpadami opakowaniowymi.
- Obowiązki wynikające z ustawy Prawo wodne.
- Obowiązki wynikające z ustawy Prawo ochrony środowiska.
- Oceny oddziaływania na środowisko w procesie inwestycyjnym itp.

Z reguły organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]**:**

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe

http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
http://www.zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) miesięczne wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **specjalista ochrony środowiska** jest zróżnicowane. Według różnych źródeł wynosi średnio od około 3700 zł do 4500 zł brutto miesięcznie. Co drugi specjalista ochrony środowiska otrzymuje wynagrodzenie od ok. 3000 zł do ok. 5000 zł miesięcznie. Z kolei 25% najgorzej zarabiających specjalistów ochrony środowiska otrzymuje poniżej 3000 zł brutto. Na zarobki powyżej ok. 5000 zł brutto miesięcznie może liczyć grupa 25% najlepiej opłacanych specjalistów ochrony środowiska. Należy jednak zaznaczyć, że są to zarobki w sferze przemysłowej.

Poziom wynagrodzenia w zawodzie specjalista ochrony środowiska może różnić się w zależności od:
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- szczegółowego zakresu zadań i obowiązków,
- regionu Polski,
- wielkości aglomeracji,
- stażu pracy osoby pracującej na tym stanowisku,
- rodzaju przedsiębiorstwa – decyduje wielkość, branża, specyfika, złożoność procesów, forma własności/kapitału (zarobki w spółkach z zagranicznym kapitałem są często znacznie wyższe niż w przedsiębiorstwach z polskim kapitałem).

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 10.07.2018]**:**
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy

Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **specjalista ochrony środowiska** możliwe jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:
- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się,

- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza wykonywania precyzyjnych czynności,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest odpowiednio skorygowana szkłami optycznymi lub kontaktowymi zapewniającymi ostrość widzenia,
- cierpiących na padaczkę (06-E), pod warunkiem że ryzyko występowania ataków jest do przewidzenia.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020". W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne

Stan prawny na dzień 30.06.2018 r.

- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 maja 2015 r. o substancjach zubożających warstwę ozonową oraz o niektórych fluorowanych gazach cieplarnianych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1951, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. poz. 1688, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 150, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 992, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o krajowym systemie ekozarządzania i audytu (EMAS) (Dz. U. Nr 178, poz. 1060).
- Ustawa z 17 lipca 2009 r. o systemie zarządzania emisjami gazów cieplarnianych i innych substancji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1271).

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 954).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149).
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1152).
- Ustawa z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej i opłacie depozytowej (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1478, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 lipca 1991 r. o inspekcji ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1688, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa

- Dobrzańska B., Dobrzański G., Kiełczewski D.: Ochrona środowiska przyrodniczego. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
- Górka K., Poskrobko B., Radecki W.: Ochrona środowiska: problemy społeczne, ekonomiczne i prawne. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2001.
- Małachowski K. (red.): Gospodarka a środowisko a ekologia. Wydawnictwo CeWuDe, Warszawa 2007.
- Mazur-Wierzbicka E.: Ochrona środowiska a integracja europejska: doświadczenia polskie. Wydawnictwo Difin, Warszawa 2012.
- Obidowska G.: Ochrona środowiska – współczesne problemy. Wydawnictwo SGGW, Warszawa 2016.
- Poskrobko T.: Zarządzanie środowiskiem w Polsce. Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2012.
- Trzcińska D., Tucholska N., Żurawik-Paszkowska M.: Organy ochrony środowiska w Polsce i Unii Europejskiej. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2017.
- Wnuk Z. (red.): Ekologia i ochrona środowiska. Wybrane zagadnienia. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2010.

Zasoby internetowe [dostęp: 10.07.2018]

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Centrum Informacyjno-Konsultacyjnego Służb Zatrudnienia: http://www.zielonalinia.pl/upload/baza_zawodow/specjalista_ochrony_srodowiska.doc
- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska: http://www.gdos.gov.pl
- Internetowy system aktów prawnych: http://isap.sejm.gov.pl
- Internetowy dziennik B2B dla specjalistów i pracowników sektora ochrony środowiska: https://www.teraz-srodowisko.pl/prawo

- Internetowe portale informacyjne o zarobkach:
  https://wynagrodzenia.pl
  https://zarobki.pracuj.pl
- Ministerstwo Środowiska:
  https://www.mos.gov.pl/srodowisko
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Uniwersytet Szczeciński – Projekt „Liderzy Przyszłości”:
  http://www.liderprzyszlosci.univ.szczecin.pl/index.php/rekrutacja/9-uncategorised/45-spec-ochrona-srodowiska
- Wyszukiwarka opisów zawodów:
  http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.

Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.

Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Aspekt środowiskowy**	Element działań, wyrobów lub usług organizacji, który wzajemnie oddziałuje lub może wzajemnie oddziaływać ze środowiskiem.	Polska Norma PN-EN ISO 14001:2015
2	**Audyt środowiskowy**	Systematyczny, niezależny i udokumentowany proces uzyskiwania dowodu z audytu oraz jego obiektywnej oceny w celu określenia stopnia spełnienia kryteriów audytu.	Polska Norma PN-EN ISO 19011: 2012
3	**Awaria środowiskowa**	Awaria powstała na skutek substancji niebezpiecznych, które mają bezpośredni wpływ na człowieka i środowisko naturalne.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Dyrektywy Rady 96/82/WE (Seveso II)
4	**Doskonalenie ustawiczne**	Powtarzające się działania mające na celu poprawę efektów działalności.	Polska Norma PN-EN ISO 14001: 2015

5	**Instalacja**	a) stacjonarne urządzenie techniczne lub b) zespół stacjonarnych urządzeń technicznych powiązanych technologicznie, którymi tytułem prawnym dysponuje ten sam podmiot i położonych na terenie jednego zakładu, lub c) budowle niebędące urządzeniami technicznymi ani ich zespołami, których eksploatacja może spowodować emisję.	Na podstawie: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000799/T/D20180799L.pdf [dostęp: 10.07.2018]
6	**Instrukcja gospodarowania wodą**	Dokument, w którym opisana jest charakterystyka piętrzenia śródlądowych wód powierzchniowych za pomocą budowli piętrzącej o wysokości piętrzenia powyżej 1 m oraz wyposażonej w urządzenia umożliwiające regulowanie przepływu wód. Instrukcja jest integralną częścią pozwolenia wodnoprawnego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie ustawy z 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566, z późn. zm.);
7	**Interesariusz (strona zainteresowana)**	Osoba luba grupa osób zainteresowana wszelkimi decyzjami lub działaniami organizacji.	Norma PN-ISO 26000:2012; cytowanie za: http://globmar.pl/CSR/Wytyczne-PN-ISO-260002012 [Dostęp: 10.07.2018]
8	**Kontrola środowiskowa**	W kontekście użytym w niniejszym standardzie kompetencji zawodowych: kontrola przeprowadzana przez uprawnione organy zewnętrzne (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Urząd Marszałkowski lub Inspekcję Handlową) dotycząca przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie kontrolowanym przez daną instytucję. Kontrole wynikają z przepisów prawnych. Mogą być zaplanowane (kontrolowany jest informowany o terminie kontroli) lub interwencyjne, po otrzymaniu przez organ kontrolny zawiadomienia o naruszaniu przepisów środowiskowych (niezapowiedziane).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
9	**Ocena oddziaływania na środowisko**	Postępowanie oceniające wpływ planowanego przedsięwzięcia na środowisko. Powyższe postępowanie składa się z weryfikacji raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko (dostarczonego przez inwestora przedsięwzięcia), a następnie uzyskanie wymaganych prawnie opinii i uzgodnień. W postępowaniu tym musi być zapewniona możliwość udziału społeczeństwa.	Na podstawie: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170001405/U/D20171405Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
10	**Oddziaływanie na środowisko**	Proces wywierania wpływu na środowisko (w tym również zdrowie ludzi) poprzez działalność, wyroby lub usługi danej jednostki organizacyjnej. Do oddziaływań można zaliczyć np. emisje do atmosfery, zużycie wody, zużycie materiałów i surowców, wytwarzanie odpadów, hałas i wibracje, promieniowanie, zrzut ścieków itp. Oddziaływania na środowisko są m.in. uwzględniane w szerzej rozumianych aspektach środowiskowych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

11	**Organizacja odzysku**	Instytucja wykonująca działalność gospodarczą w formie spółki akcyjnej, zawierająca w swej nazwie oznaczenie „organizacja odzysku np. opakowań, sprzętu elektrycznego i elektronicznego lub/i baterii, akumulatorów". Jej obowiązkiem jest wykonywanie działalności gospodarczej wyłącznie związanej z organizowaniem, zarządzaniem lub prowadzeniem przedsięwzięć związanych z odzyskiem, w tym recyklingiem określonych w jej nazwie odpadów oraz prowadzeniem lub finansowaniem publicznych kampanii edukacyjnych.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000992/U/D20180992Lj.pdf [dostęp: 10.07.2018]
12	**Outsourcing środowiskowy**	Stałe doradztwo i konsulting w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska (inaczej: kompleksowa obsługa instytucji- klientów przez firmę zewnętrzną w zakresie realizacji obowiązków wynikających z przepisów środowiskowych).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
13	**Operat wodnoprawny**	Podstawowy dokument, na podstawie którego kompetentny organ wydaje pozwolenie wodnoprawne. Jest to jeden z najważniejszych dokumentów w zakresie spraw regulowanych przez pozwolenie wodnoprawne. Operat sporządzony musi być w formie opisowej i graficznej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
14	**Polityka środowiskowa**	Zamierzenia i ukierunkowania organizacji dotyczące środowiskowych efektów działalności, formalnie wyrażone przez najwyższe kierownictwo. [*przyp. od zespołu: najwyższe kierownictwo jest tu rozumiane jako osoba lub grupa osób, które na najwyższym szczeblu kierują organizacją i ją nadzorują*]	Polska Norma PN-EN ISO 14001:2015
15	**Przegląd środowiskowy**	Proces kompleksowej analizy aspektów środowiskowych, wpływu na środowisko i efektów działalności środowiskowej związanych z działalnością, produktami i usługami danej jednostki organizacyjnej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego I Rady (WE) nr 1221/2009 z dnia 25 listopada 2009 r. w sprawie dobrowolnego udziału organizacji w systemie ekozarządzania i audytu we Wspólnocie (EMAS)
16	**System zarządzania środowiskowego**	Część systemu zarządzania wykorzystywana do zarządzania aspektami środowiskowymi, spełniania zobowiązań dotyczących zgodności z wymaganiami prawnymi i innymi dotyczącymi ochrony środowiska oraz odniesienia się do ryzyk i szans. [*przyp. od zespołu: ryzyka są tu rozumiane jako potencjalne negatywne wpływy, a szanse jako potencjalne korzystne wpływy*].	Polska Norma PN-EN ISO 14001:2015
17	**Wniosek taryfowy**	Wniosek o zatwierdzenie taryfy dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Wniosek ten przedkłada przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne prowadzące działalność na terenie gminy (na okres 3 lat).	Na podstawie: http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000472/O/D20180472.pdf [dostęp: 10.07.2018]
18	**Wpływ na środowisko**	Zmiana w środowisku zarówno niekorzystna, jak i korzystna, która w całości lub częściowo jest spowodowana aspektami środowiskowymi organizacji.	Polska Norma PN-EN ISO 14001:2015

19	**Zarządzanie środowiskowe**	Zarządzanie procesami w organizacji mające na celu ograniczanie negatywnych oddziaływań danej jednostki organizacyjnej na środowisko, a w konsekwencji tych działań – wywieranie mniejszego wpływu na środowisko.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [18]